

1.11.2018

EOAK/4391/2018

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Eteläpää

SAARIJÄRVEN POLIISIVANKILA, ENNALTA ILMOITTAMATON TARKASTUS 3.–4.9.2018

Tarkastuspöytäkirja

Osallistujat EOAK:sta

Esittelijäneuvos Juha Haapamäki
Esittelijäneuvos Mikko Eteläpää
Tarkastaja Peter Fagerholm

Osallistujat tarkastuskohteesta - - -

1. YLEISTÄ

Eduskunnan oikeusasiamies toimii YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) tarkoittamana kansallisena valvontaelimenä. Tässä ominaisuudessa oikeusasiamies tekee tarkastuksia kaikkiin niihin paikkoihin, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä. Pääpaino tehtävässä on ennalta ehkäistä vapautensa menettäneiden huonoa kohtelua mm. antamalla viranomaisille suosituksia, joiden tarkoituksena on parantaa vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelua ja oloja. Oikeusasiamies raportoi kansallisena valvontaelimenä havainnoistaan vuosittain eduskunnalle, suljettujen laitosten toiminnoista vastaaville viranomaisille sekä YK:n kidutuksen vastaiselle alakomitealle (SPT, Subcommittee for the Prevention of Torture). Myös eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain mukaan oikeusasiamiehen tulee toimittaa tarkastuksia erityisesti vankiloissa ja muissa suljetuissa laitoksissa valvoakseen niihin sijoitettujen henkilöiden kohtelua.

Saarijärven poliisiaseman poliisivankilan käyttö on lisääntynyt sen jälkeen, kun Äänekosken poliisiasema on suljettu ja Jyväskylän poliisiaseman säilytystiloissa on kesäkuussa 2018 alkanut remontti. Nyt Saarijärvellä säilytetään poliisilain perusteella kiinniotettuja ja rikosperusteella kiinniotettuja ja pidätettyjä. Tutkintavangit siirretään Kuopion vankilaan tai Jämsän poliisivankilaan.

Epäselvää tällä hetkellä on, kuinka kauan Saarijärvellä on toimintaa.

Tarkastus suoritettiin virka-aikana. - - -

Saarijärvellä ei ole selviämisasemaa.

2. TARKASTUSHAVAINNOT

2.1 Tilat

Käytettävissä on kolme selliä poliisilain perusteella säilytettävälle ja neljä selliä pakkokeinolain perusteella kiinniotetuille.

Sellit ovat tyydyttävässä kunnossa. Sellit ovat valoisia.

Säilytystilassa on yksi suihkuhuone ja yksi tapaamistila.

Ulkoilutila on umpinainen. Tilan ilmanvaihto on olematon. Seinien yläosassa on ikkunat, minkä johdosta tila on päiväsaikaan valoisa. Tila vaikutti siivoamattomalta.

Ulkoilutilan ikkunat

Ulkoilutilan rappu

- - -

Rakennus on yksityisessä omistuksessa.

2.2 Henkilöstö

Säilytystilan esimiehenä toimii komisario - - -. Ylivartijoita on yksi (- - -) ja vartijoita - - -. Kaikki ovat miehiä. Poikkeusjärjestelyiden vuoksi - - - vartijaa on siirretty Jyväskylästä. Normaalisti Saarijärvellä on - - - vartijaa. Kaikki - - - ovat vakinaisessa virassa. Tällä hetkellä virkavapauksien tms. vuoksi määräaikaisina vartijoina toimii lisäksi - - - poliisimiestä.

Säilytystilan henkilökunnalle järjestetään vuosittain voimankäyttökoulutusta. Kaikki ovat saaneet ensiapukoulutuksen.

- - -

2.3 Vapautensa menettäneelle tehtävät ilmoitukset ja kirjaukset

Partio kysyy kiinniotetulta lääkityksestä ja vammoista ja kirjaa yleensä KIP:n, vartija on kuitenkin läsnä ja tarvittaessa täydentää ilmoitusta. Erikseen ei kerrota oikeudesta omaan omakustanteeseen lääkäriin.

Poliisimies myös kertoo kiinniotetun oikeudet ja velvollisuudet ja pyydettyä järjestyssääntö, ilmoitus oikeuksista ja velvollisuuksista sekä päiväohjelma annetaan kirjallisesti. Näitä ei kirjata KIP:aan. Asiakirjat on saatavissa monilla kielillä.

Ulkoilut, suihkut ja ruokailut kirjataan vihkoon.

Poliisilain perusteella kiinniotettujen vapauttamisesta päättää vartija; rikosperusteisten vapauttamisesta tutkinta.

2.4 Terveystieteiden huolto

Säilytystilassa ei käy lääkäri eikä terveydenhoitaja. Tarpeen mukaan säilytettävä voidaan terveyskeskuksen aukioloaikoina kuljettaa sinne, mikäli säilytettävän tila sen sallii. Muussa tapauksessa kutsutaan sairaankuljetus. Kiinniotetulta pyydetään kirjallinen suostumus terveystietojen antamiseen.

Säilytystilassa on verensokerimittari ja defibrilaattori. Vartijat on koulutettu defibrilaattorin käyttöön. Adrenaliinikynää ei ole.

Lääkkeiden säilytyskaappi

Vartijat jakavat lääkkeitä, mutta lääkkeiden jakoon ei ole saatu koulutusta. Lääkkeenjako kirjataan erilliseen vihkoon.

Lääkkeitä säilytetään lukitussa kaapissa.

Jos kiinnitetutulla on mukanaan resepti ja ehjät lääkeliuskat, hänelle voidaan jakaa näitä lääkkeitä määräyksen mukaan. Muussa tapauksessa lääketarvetta selvitetään terveyskeskuksesta tai muulta lääkäriltä.

2.5 Ruoka- ja muu perushuolto

Ruoka hankitaan kaikkina päivinä paikallisesta S-Marketista. Erityisruokavaliot järjestyvät. Tarjolla on aamupala, kaksi lämmintä ateriaa ja iltapala.

Tupakointi on mahdollista ulkoilutilassa kahdesti päivässä.

Vartija voi käydä ostoksilla säilytettävän puolesta tämän rahoilla.

Siivooja hoitaa liinavaatteiden vaihdot. Talon puolesta annetaan hammasharja ja -tahna.

2.6 Yhteydenpidot

Tapaamiset järjestää vartija. Tapaamisia varten on yksi huone.

Puheluja varten on bluetooth-kuuloke, jonka toiminnassa on ollut ongelmia.

2.7 Valvonta

Päihtyneitä valvotaan kameralla, jossa on ääniyhteys. Lisäksi käydään katsomassa ovelta tunnin välein.

Rikosperusteisten säilytyshuoneista ei ole puheyhteyttä valvomoon.

- - -

- - - Vartijan ollessa poissa valvontatilasta esimerkiksi sellissä, ei toisesta sellistä tuleva hälytys kuulu, koska hälytys menee vain valvontapöytään. - - - Vartijat toivat esille, että ongelma olisi ratkaistavissa, mikäli hälytys ohjattaisiin valvomoon lisäksi jonkinlaiseen kannettavaan ”piippariin” tms.

Päihtyneiden säilytyshuoneiden kameranäkymä on estetty teipillä WC-istuimen kohdalta, mutta yhdestä kamerasta teippi on irronnut.

Selleissä on palohälyttimet - - -. Hälyttimet testataan kuukausittain.

- - -

2.9 Oikeusturvakeinot

Putkalain 17 luvuissa tarkoitettuja päätöksiä varten on olemassa lomakkeet; päätöksiä ei ole kuitenkaan tehty eikä muutoksenhakuohjauksiin ole ollut tarvetta.

Saatavilla on listaus valvovista viranomaisista.

- - -

3. TOIMENPITEET

Tarkastushavainnot esiteltiin oikeusasiamies Petri Jääskeläiselle. Hän totesi niiden osalta seuraavan:

1. Tarkastajat eivät tulleet vakuuttuneeksi siitä, että vapautensa menettäneelle rikoksesta epäilylle aina annetaan esitutkintalain 4 luvun 17 §:n 3 mukainen kirjallinen ilmoitus hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja että tästä ja säilytystilan oloista ilmoittamisesta tehdään Poliisihallituksen ohjeen 2020/2013/5490 mukaan kirjaus tietojärjestelmään.
2. Saatujen tietojen perusteella ulkoilutila ei ole asianmukainen ulkoilutarkoitukseen. Tilan ilmanvaihto on olematon ja siivous puutteellista.
3. - - -
4. Kysymyksenalaiseksi jäi, kuinka avustajapuheluiden luottamuksellisuus turvataan, kun käytössä olevassa bluetooth-luurissa on ilmennyt yhteysongelmia.
5. Vartijoiden esille tuoma ongelma hälytyksen havaitsematta jäämisessä - - - voi pahimmillaan vaarantaa säilytettävän terveyden tai hengen.

Oikeusasiamies pyytää Sisä-Suomen poliisilaitosta ilmoittamaan 28.2.2019 mennessä, mihin toimenpiteisiin kohdissa 1–5 kerrotut havainnot ovat antaneet aihetta.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Mikko Eteläpää
esittelijäneuvos